

Valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäminen perheille
avioero- ja huostaanottotilanteissa

Tietopaketti ja ohjelehtinen

Hietala Heidi

Tietopaketti ja ohjelehtinen valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämiseen
Lapin Ammattikorkeakoulu
Sosiaaliala
Sosionomi

2017

Lapin ammattikorkeakoulu
Sosiaaliala
Sosionomi

Tekijä	Heidi Hietala	Vuosi	2017
Ohjaaja(t)	Sari Halttunen, Merja Hjulberg		
Työn nimi	Valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäminen perheille avioero- ja huostaanottotilanteissa		
Sivu- ja liitesivumäärä	22 + 3		

Opinnäytetyössäni käyn läpi käsitteitä valvotut tapaamiset, tuetut tapaamiset ja valvotut vaihdot sekä niiden ympärille sijoittuvaa perheiden ja lasten maailmaa. Opinnäytetyöni on toiminnallinen, jonka tuloksena olen koonnut selkeän ja ytimikkään ohjelehtisen valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämistä varten.

Tietopaketissani perehdyn valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämistarpeeseen avioero- ja huostaanottotilanteissa. Käsittelen myös näiden tapaamisten laatua, sisältöä, lakiperusteita, valtakunnallisesti yhtenäisen linjan puuttumista sekä yleisesti lasten ja perheiden oikeuksia. Tapaamisten järjestämisestä olen koonnut ohjelehtisen, johon olen tiivistänyt tärkeimmät tiedot tietopaketistani. Ohjelehtisestä käy ilmi muun muassa valvojan ja tapaamispaikan vaatimukset sekä se, kuinka seurata lapsen edun toteutumista. Ohjelehtinen on tarkoitettu pääsääntöisesti sosiaalialan yksityisille yrityksille mutta myös kunnan virkasuhteessa oleville työntekijöille.

Opinnäytetyössäni tutkin sitä, miten voitaisiin toteuttaa laadukas, valtakunnallisesti yhtenäinen ja lapsen etua korostava valvottu tai tuettu tapaaminen. Millaisia ominaisuuksia se vaatii sekä valvojalta että tapaamispaikalta sekä sitä, millaisia haasteita tapaamisten järjestämisessä ja ylipäättänsä vanhemmuudessa voi nykyään olla. Nämä tilanteet tunnistettuani tuon ilmi valvottujen ja tuettujen tapaamisten hyötyjä ja haittoja sekä sitä, mitä se käytännössä perheille tarkoittaa.

Tutkimukseni on kvalitatiivinen ja tutkimusaineiston hankin teemahaastattelemalla yksiköitä, jotka ovat aiemmin järjestäneet Suomessa valvottuja ja tuettuja tapaamisia. Opinnäytetyöni tavoitteena on, että saisimme Suomeen ja ennen kaikkea Lappiin lisää valvottujen tapaamisten järjestäjiä. Tavoitteenani on myös kyseisen ohjelehtisen avulla yhtenäistää valvottujen tapaamisten sisältöä ja laatua sekä ennen kaikkea auttaa tunnistamaan lapsen etu valvotuissa tapaamisissa.

Avainsanat valvotut tapaamiset, tuetut tapaamiset, valvotut vaihdot, lasten oikeudet, vanhemmuus
Liitteenä Haastatteluni pääteemat ja ohjelehtinen

Lapland University of Applied Sciences
Social services
Bachelor of social services

Author	Heidi Hietala	Year	2017
Supervisor	Sari Halttunen, Merja Hjulberg		
Subject of thesis	Provision of supervised and supported meetings for families in case of a divorce and taking into care		
Number of pages	22 + 3		

In my bachelor's thesis I describe concepts such as supervised and supported meetings, supervised switches and the world of children and families in social services. My bachelor's thesis is practice-based because I have made a short and simple guide-leaflet on the subject of; how to provide supervised and supported meetings.

In this information package I tell you more about the need, quality, contents and the legal grounds of supervised and supported meetings especially in cases of divorce and taking into care. I also describe the rights of children and families. In Finland we do not have a standard policy about how to provide supervised and supported meetings, so that is also a question which I need to find an answer to.

All of this information I have assembled in the guide-leaflet. There you can also find the standards about the environment, supervisors education and the best interest of the child. The guide-leaflet is meant to be a tool for private companies in social services but also for municipal workers.

In my bachelor's thesis I explore how to provide supervised and supported meetings in a way that is of high-quality, following national policy and emphasizing the best interest of the child. What are the qualities required of the supervisors and environments and what are the challenges in parenthood nowadays. When I have recognized these situations, I will point out the pros and cons of supervised and supported meetings and what it really means to families.

My study is qualitative and I collected my research material by theme-interviewing a few units that offer the service. The objective of my bachelor's thesis is that we could get more service providers in Finland and especially in Lapland. I am also glad, if this information package and guide-leaflet would help to make nationally standardized contents and quality and, above all, help to recognize the best interest of the child.

Key words supervised meetings, supported meetings, supervised switches, child-wellbeing, parenthood

Attachments The main themes of my interview and the guide-leaflet

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	7
2.1 Tutkimuskysymykset	7
2.2 Tutkimusmenetelmä	8
2.3 Teemahaastattelu ja sen sisältö.....	8
3 KÄSITTEET.....	10
3.1 Valvotut ja tuetut tapaamiset.....	10
3.2 Tilanne ennen ja nyt.....	11
4 LASTEN OIKEUDET.....	12
4.1 Lasten oikeudet.....	12
4.2 Lastensuojelun monimuotoisuus ja lapsen edun toteutuminen.....	13
5 VANHEMMUUS.....	14
5.1 Vanhemmuuden haasteet ja niiden tukeminen.....	14
5.2 Perhesuhteet ennen ja nyt.....	15
6 VALVOTTUJEN JA TUETTUJEN TAPAAMISTEN JÄRJESTÄMINEN.....	16
6.1 Tutkimuksen tulokset.....	16
7 POHDINTA.....	19
LÄHTEET.....	21
LIITTEET	23

1 JOHDANTO

Mielenkiintoni lastensuojeluun liittyviin kysymyksiin heräsi, kun osallistuin Lapin ammattikorkeakoulussa opiskellessani lastensuojelua käsittelevälle opintokokonaisuudelle. Varsinaisesti tämän työn tekemiseen näin ensimmäisen kerran tarpeen, kun olin suuntaavassa työharjoittelussa ammatillisessa perhekodissa. Harjoitteluni aikana sain tehtäväkseni selvittää yksityiselle sosiaalialan yritykselle mahdollisuuksia ryhtyä valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäjäksi.

Minua pyydettiin selvittämään minkälaisia edellytyksiä valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäminen vaatisi itse yritykseltä sekä valvojalta mutta myös ympäristöltä. Selvitellessäni edellä mainittuja kysymyksiä, tulin siihen tulokseen, että valtakunnallisesti yhtenäistä tietoa ei tunnu löytyvän kovinkaan helposti. Tästä syystä päätin, että ytimekkäälle ja selvälle ohjelehtiselle olisi tarvetta, jotta saisimme Suomeen lisää valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäjiä. Koin myös, että tämä sosiaalialan työkenttä on niin monihaarainen, että siitä riittää asiaa yhden opinnäytetyön verran.

Niin Suomessa, mutta ennen kaikkea Lapin läänissä, valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäjä on hyvin vähän tarpeeseen nähden. Pisimmillään välimatkat ovat yli 400 kilometriä, joten perheen yhdessä olon järjestäminen on todella vaikeaa ja raskasta niin lapsille, mutta myös aikuisille. Mikäli valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäjiä saataisiin Suomeen ja ennen kaikkea Lappiin lisää, olisi monilla perheillä helpompi pyrkiä parantamaan suhteita ja saavuttamaan terveet välit keskenään.

Tätä tarkoitusta helpottaakseni, olen koonnut yhteen ohjelehtiseen kaikki tarvittavat tiedot valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämistä varten sekä tähän tietopakettiin yleistä tietoa valvotuista ja tuetuista tapaamisista sekä niiden ympäristöön sijoittuvasta maailmasta kuten lasten ja perheiden oikeuksista.

Koska valvottuja ja tuettuja tapaamisia yleensä järjestetään Suomessa kolmesta erilaisesta syystä johtuen; huoltajien erotilanteessa, huostaan otettujen lasten perhesuhteiden ylläpitämisessä sekä määrääjäksi oikeuden määräämässä tilan-

teessa, jonka aikana oikeus kerää lisää informaatiota lapsen ja perheen tilanteesta päätöksen tekoa varten, koin tarpeelliseksi käydä niitä kaikkia läpi opinäytetyössäni. Mielestäni erittäin tärkeää on myös tuoda valvottujen ja tuettujen tapaamisten tematiikkaa laajempaan tietoisuuteen, jotta pystyisimme saavuttamaan ympäri Suomea vallitsevan samanlaisen ja ennen kaikkea lapsen etua ja oikeuksia korostavan yhtenäisen linjan kaikille lapsille, nuorille ja perheille tämän palvelun äärellä. (Forsberg ja Pösö 2009, 146-161.)

Vuonna 1982 säädetyssä sosiaalihuoltolaissa ei ole määritelty kuntien velvollisuudeksi järjestää valvottuja ja tuettuja tapaamisia. Vasta vuonna 2014 säädetty uusi sosiaalihuoltolaki toi valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämisen kuntien velvollisuudeksi. Uusi sosiaalihuoltolaki tuli voimaan 1.4.2015 alkaen. (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.) Uusi lakimuutos oli erittäin tarpeellinen, joskaan ei todennäköisesti monille taloudellisissa vaikeuksissa painiville kunnille mieleinen. Vaikka kunnilla tulee jatkossa olemaan velvollisuus tuottaa näitä palveluja, on mielestäni epäselvää, kuinka esimerkiksi Lapin pienet kunnat tulevat järjestämistä vastuussa onnistumaan.

Epäkohtia valvottujen tapaamisten järjestämiseen aiheuttaa mielestäni hyvin väljät valvojan koulutusvaatimukset, tiedon ja kokemuksen puute sekä ennen kaikkea yhtenäisen linjan puuttuminen. Tekemääni opasta voivat yksityiset yritykset kuitenkin jatkossakin käyttää voimaan tulleesta lakimuutoksesta huolimatta, sillä etenkin Lapin pienet kunnat todennäköisesti toteuttavat jatkossakin valvottujen tapaamisten järjestämisen ostopalveluna yksityisiltä yrityksiltä.

Opinnäytetyöni tavoitteena on siis koota valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämisestä selkeä tietopaketti niin teorialiedosta, mutta myös haastatteleamalla saaduista käytännön toimijoiden tiedoista, joiden avulla sitten tapaamisten järjestäminen tulevaisuudessa olisi valtakunnallisesti yhtenäisen linjan mukaista. Tekemästäni ohjelehtisestä toivon myös sosiaalialan yritysten saavan intoa ja tietoa valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämiseen, niin, ettei esimerkiksi byrokratian monimutkaisuus estä halukkaita järjestäjiä. Tietopakettini tulee olemaan julkisesti saatavilla verkkosivustolla www.theseus.fi. Tekemäni ohjelehtinen on opinnäytetyössäni liitteenä, josta se on vapaasti tulostettavissa esimerkiksi yksityisten sosiaalialan yritysten käyttöön.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

2.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössäni pyrin selvittämään, millainen olisi käytännöllinen ja tarpeellinen ohjelehtinen valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämistä varten. Uuden lakimuutoksen myötä valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämisvastuu on siirtynyt kunnille, mutta edelleenkin varsinkin Lapin pienten kuntien on todennäköisesti resurssien puutteen vuoksi ostettava ko. palvelu yksityisiltä palveluiden tuottajilta. Tästä huolimatta, tulee kuitenkin kuntienkin virkasuhteessa olevien työntekijöiden tietää, mitä ostopalvelua tuottavalta yritykseltä tulee vaatia, ja mitkä ovat keskeisiä asioita valvottuja ja tuettuja tapaamisia järjestettäessä.

Millainen on onnistunut valvottu tai tuettu tapaaminen? Millaiset tekijät vaikuttavat tapaamisten onnistumiseen ja kuinka suuri merkitys ympäristöllä on tapaamisten onnistumisen kannalta? Näiden tutkimuskysymysten avulla olen pyrkinyt selvittämään millaista sisältöä minun tulisi luomaani ohjelehtiseen koota, mikä tieto on relevanttia ja hyödyllistä. Kiistaton fakta valvottuja tapaamisia järjestettäessä on se, että lapsen etu ja hyvinvointi tulisi olla etusijalla. Miten sitten voimme varmistaa ja tukea lapsen edun toteutumista tapaamisissa, joissa haasteena ovat vaikeat perhesuhteet, mutta myös biologisten vanhemmuussuhteiden alati korostuva tärkeys lapsuuden kannalta? Edellä mainittujen kysymysten lisäksi olen myös opinnäytetyössäni tutkinut seuraavia asioita; millainen on valvojan rooli valvotuissa ja tuetuissa tapaamisissa sekä miten monenlaisia haasteita nykyaikana esiintyy vanhemmuudessa.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset olen pyrkinyt miettimään niin, että ne olisivat linkitettyinä jo hakemaani teoriatietoon. Olen melko laaja-alaisesti perehtynyt opinnäytetyöni aiheeseen sekä aiemmin asiasta tehtyihin tutkimuksiin ja painettuihin lähteisiin, joiden pohjalta olen pystynyt hahmottamaan asiat, jotka ovat mielestäni tärkeitä juuri minun tutkimuksessani. Lisäksi suuntaavan työharjoitteluni harjoittelupaikkatoimijalta sain hyvät lähtökohdat tutkimukseni tekemiselle, koska pyrimme yhdessä kyseessä olevan ammatillisen perhekodin kanssa selvittämään edellytyksiä, joita valvottujen tapaamisten järjestäminen vaatii. Opinnäytetyöni

tutkimuskysymysten punaisena lankana toimii siis ohjelehtinen, jonka luon tässä tutkimuksessa esiin tulleiden tietojen perusteella.

2.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyöni tutkimussuunta on kvalitatiivinen, josta myös tuttavallisemmin käytetään nimitystä laadullinen tutkimus (Eskola 2007, 32). Tutkimusmenetelmä selvisi melko nopeasti opinnäytetyötäni tutkimalla, koska aineisto ja teoria jonka opinnäytetyöhöni tarvitsen, on saatavilla parhaiten teemahaastattelun muodossa. Tutkimukseni tavoite on juurikin nostaa esille tutkimuksen kohteena olevien tahojen omia tulkintoja ja kokemuksia opinnäytetyöni aiheesta, eli opinnäytetyöni tutkimussuunta on selvästi senkin puolesta kvalitatiivinen. (Hakala 2001, 17.)

Opinnäytetyöni tutkittavana kohteena voidaan sanoa olevan ilmiö, joten sen tutkimiseen on viisasta käyttää teemahaastattelua (Eskola 2007, 35). Haastatteluni suorittamiseen ei tarvitse määrällisesti isoa joukkoa, vaan pikemminkin ytimekkäitä haastatteluja muutamilta tahoilta, jotka ovat aiemmin Suomessa tätä palvelua tuottaneet. Koska tuotan kaikesta kokoamastani tiedosta ohjelehtisen, on opinnäytetyöni siis toiminnallinen.

Haastattelujen suorittamisen jälkeen olen litteroinut saadut haastattelumateriaalit huolellisesti, jotta aineistoni teemoittaminen onnistuisi hyvin. Litteroinnissa tärkeintä on se, että litteroinnin suorittaa heti haastattelun suorittamisen jälkeen, jottei urakka kasva monien haastattelumateriaalien kerääntyessä liian suureksi. Haastattelujeni litterointiin käytin peruslitterointia, koska minulle ja tutkimukselleni oli merkityksellistä se *mitä* informanttini sanoo, eikä niinkään se, *miten* hän sen sanoo. (Litterointilinkki, viitattu 4.10.2017.)

2.3 Teemahaastattelu ja sen sisältö

Tutkimuskysymyksien selvittämistä varten olen luonut teemahaastatteluja, joihin olen saanut mukaan eri yhteistyökumppaneita. Haastattelut on suoritettu puhelimitse pitkistä välimatkoista johtuen. Haastattelujen nauhoittamiseen ja litterointiin olen saanut luvan jokaiselta yksiköltä. Lähdekirjallisuuden, sekä oman opinnäytetyöni laajuuden kannalta uskon, että haastatteluista saatuja materiaaleja on riittävä määrä laadukkaan tutkimuksen tuottamista varten. (Eskola 2007, 40-41.) Haastatteluni pääteemat olen valinnut monella eri tapaa.

Ensinnäkin olen puhtaasti ideoinut millaisia asioita minun olisi relevanttia haastateltavan kanssa käydä läpi. Toiseksi olen käynyt läpi jo tutkimaani teoretietoa ja operationalisoinut tärkeimmät haastatteluteemat. Kolmanneksi olen myös käynyt läpi aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja tutkinut, millaisia teemoja sieltä on noussut esiin. On tutkittu, että näiden edellä mainittujen keinojen avulla suoritettu teemahaastattelu auttaa saavuttamaan hyvän tutkimustuloksen. (Eskola ja Vastamäki 2001, 31-33.)

Vaikka teemahaastattelu on yleisesti ottaen Suomessa verrattaen yleinen tutkimusmenetelmä, ei se automaattisesti tuota laadullisesti hyvää tutkimusta. Tästä syystä olenkin ollut erityisen tarkka saamani aineiston analysoinnissa. (Eskola 2007, 34-35.) Nauhoittamani haastattelut olen litteroinut tarkkaan, jonka jälkeen olen analysoinut aineistoa teemoittamalla (Eskola 1998, 182-123). Tällä tutkimusmenetelmällä saan aineistostani kaiken relevantin tiedon esille kattavasti ja eettisesti.

Teemahaastatteluun olen valinnut muutamia keskeisiä teemoja, joiden pohjalta lähdin rakentamaan keskustelua itseni ja haastateltavan välille. Haastatteluni pääteemat löytyvät opinnäytetyöni liitteestä numero yksi. Tärkeimpänä teemana ja haastattelujeni punaisena lankana toimi ”onnistuminen”. Lähestyin onnistumisen käsitettä konkreettisina kysymyksinä, kuten; millainen on onnistunut valvottu tai tuettu tapaaminen sekä millaiset tekijät edesauttavat tapaamisia olemaan onnistuneita? Näille kysymyksille myös sitten vastapainona; millaiset tekijät luovat haasteita tapaamisten onnistumiselle? Yhtenä tärkeänä teemana mukana kulki myös valvojan roolin merkitys tapaamisten onnistumisen kannalta.

3 KÄSITTEET

3.1 Valvotut ja tuetut tapaamiset

Valvottuja tapaamisia voi esiintyä kolmessa eri muodossa; valvotut vaihdot, valvotut tapaamiset sekä tuetut tapaamiset. Valvotuissa vaihdoissa soveltuvan ammattitutkinnon tai muun soveltavan koulutuksen omaava määrätty valvoja huolehtii siitä, että lapsi siirtyy vanhempien tekemän, sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen tai tuomioistuimen päätöksen mukaan vanhemmalta toiselle. Tuetuissa tapaamisissa taas valvojan tulee olla vain vanhemman ja lapsen käytettävissä, ei välttämättä koko ajan välittömässä läheisyydessä. (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301 27§)

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen Lastensuojelun käsikirja kertoo, että valvottu tapaaminen tarkoittaa sitä, kun lapsi ja vanhempi tapaavat toisiaan niin, että valvoja on koko ajan näkö- ja kuuloyhteydessä heihin. Sosiaalihuoltolain 27§ käsittelee lapsen ja vanhemman välistä tapaamista ja niiden valvontaa sekä turvaa 2§ tarkoitetun tapaamisoikeuden toteutumisen lapsen edun mukaisesti.

Valvottujen tapaamisten käyttäminen yhtenä lastensuojelun tukitoimena on suotavaa monessa eri tilanteessa. Pääsääntö on, että mikäli lapsen ja vanhemman väliseen kanssakäymiseen ja tapaamiseen on mahdollista liittyä erityistä huolta tai uhkaa, on valvottujen tapaamisten järjestäminen järkevää. Niitä voidaan järjestää myös silloin, mikäli on vaarana, että lapsi voidaan viedä pois maasta, vanhemmalla/vanhemmilla on ilmennyt päihdyttävien aineiden väärinkäyttöä, aggressiivisuutta, mielenterveysongelmia tai muita perheen sisäisiä ongelmia.

Edellä mainittujen syiden lisäksi valvottu tapaaminen voidaan järjestää myös silloin, mikäli vanhemman ja lapsen välinen suhde on jostain syystä jäänyt muodostumatta. (THL, Lastensuojelun käsikirja, viitattu 14.2.2017.) Valvottujen tapaamisten käytäntö on melko uusi ilmiö, joka liittyy vahvasti perhesuhteiden muutokseen, lisääntyviin vanhemmuuden haasteisiin sekä kasvavaan riskitietoisuuteen (Forsberg & Pösö 2009,146).

3.2 Tilanne ennen ja nyt

Valvotuilla ja tuetuilla tapaamisilla ei Suomessa tai muuallakaan maailmassa ole ollut vakiintunutta sisältöä tai tuottamistapaa, joten tietoisuus tästä sosiaalialan työkentästä on edelleen melko kokemuksellista ja monimuotoista. Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt aiheesta joitain avauksia, mutta valtakunnallisesti yhtenäinen linja puuttuu edelleen. Ongelmana tällä työkentällä on myös liian pienet resurssit ja vähäinen määrä palveluiden tuottajia. Tämä on harmillista, sillä valvottujen ja tuettujen tapaamisten tarpeellisuus on kasvanut monissa Euroopan maissa 1990-luvun loppupuolelta alkaen. Lisääntyneen kasvun syynä ovat vanhempien välisten ristiriitojen lisääntyminen, isien aktivoituminen vanhempiina sekä koko biologisen vanhemmuuden arvon nousu.

Biologisen vanhemmuuden arvon nousu on muuttanut koko vanhemmuuden konseptia merkittävästi. Ennen ajateltiin, että suhteiden ylläpitäminen esimerkiksi päihteitä väärin käyttävään vanhempaan on lapselle haitallista ja merkitykseltöntä, kun taas nykyään, suhdetta biologisiin vanhempiin suositaan erittäin laajasti ja monista ongelmista huolimatta. Valvottujen ja tuettujen tapaamisten merkitys on kasvanut myös siitä syystä, että vanhempien eroaminen sekä monet erilaiset huoltajuuskiistat mm. lasten asumisesta, huollosta ja tapaamisesta ovat lisääntyneet roimasti, mikä näkyy myös ko. riita-asioiden määränä tuomioistuimissa. (Forsberg & Pösö 2009, 146-147.)

Valvottuja ja tuettuja ja tapaamisia järjestettäessä täytyy toimia hienovaraisesti ja kaikkia kunnioittavasti, sillä samoin kuin lapsella on oikeus muodostaa ja ylläpitää sidettä molempiin vanhempiinsa, on myös molemmilla vanhemmilla yhtäläinen oikeus siteeseen lapsensa kanssa. Valvottuja ja tuettuja tapaamisia järjestettäessä lapsen edun ja hyvinvoinnin toteutuminen tulisi kuitenkin olla etusijalla, vaikkakin edelleen biologisen vanhemman ja lapsen välistä suhdetta pidetään niin vahvana normina, että sen toteutuminen voi sivuuttaa toisen vanhemman, ammattilaisen ja jopa lapsen oman mielipiteen. (Forsberg & Pösö 2009, 152-153.)

4 LASTEN OIKEUDET

4.1 Lasten oikeudet

Joulukuussa vuonna 1948 Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous antoi yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen. Sen allekirjoittaneet hallitukset ovat Euroopan neuvoston jäseniä, mukaan lukien Suomi. Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus on annettu yhteiseksi ja tavoiteltavaksi ohjeeksi, jonka avulla pyritään valistamaan ja opettamaan yhtäläisten oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista ja turvaamista kaikille kansoille. (Amnesty International, viitattu 14.2.2017.)

Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus sitoo oikeudellisesti kaikkia allekirjoittaneita valtioita. Niiden toteutumista valvotaan niin kansallisella, mutta myös kansainvälisellä tasolla, ja niiden toteutumisen takeeksi on perustettu myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin. (Valtiosopimukset 63/1999 19§.) Osana Yhdistyneiden Kansakuntien maailmanlaajuista ihmisoikeustyötä, on laadittu myös Lapsen oikeuksien julistus vuonna 1959. Tämä julistus ei vielä sitonut valtioita oikeudellisesti, mutta vuonna 1991 Suomessa voimaan tullut Lasten oikeuksien sopimus muutti tilanteen. Lasten oikeuksien sopimuksen noudattamista valvoo Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien komitea, ja tämä sopimus on maailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus. (Unicef, Lapsen oikeudet, viitattu 14.2.2017.)

Lapsen oikeuksien sopimuksessa on neljä yleistä periaatetta; syrjimättömyys, lapsen edun huomioiminen, oikeus elämään ja kehittymiseen sekä lapsen näkemysten kunnioittaminen. Ratifioinnin suorittanut valtio on ensisijaisessa vastuussa tiedottaa lapsille kuuluvista ihmisoikeuksista, edesauttaa niiden toteutumisessa sekä raportoida säännöllisesti oman maansa lapsen oikeuksien tilanteesta Yhdistyneiden Kansakuntien komitealle sekä ottaa vastaan huomautuksia ja suosituksia. Lapsen oikeuksien sopimus on myös siitä erityislaatuinen, että se antaa monille erityisjärjestöille oikeuden ja velvollisuuden arvioida ja edistää Lapsen oikeuksien sopimuksen täytäntöönpanoa. (Unicef, Lapsen oikeudet, viitattu 14.2.2017.)

4.2 Lastensuojelun monimuotoisuus ja lapsen edun toteutuminen

Käsite lastensuojelu, tuo monille suomalaisille mieleen negatiivisen miellelyhtymän, ja usein kuvitellaankin, että lastensuojelu on se pirullinen instanssi, joka vie lapset syyttä suotta biologisilta vanhemmilta. Tällainen kärjistetty käsitys on kuitenkin pikkuhiljaa muuttumassa edes hiukan positiivisemmaksi ja olemmekin saaneet esimerkiksi median välityksellä todistaa monia onnistumistarinoita, joilla on ollut onnellinen loppu, juurikin lastensuojelun toiminnan ansiosta. Totta kai varsinkin media tuo esiin myös ne räikeimmät epäonnistumiset lastensuojelun saralla, mutta täytyy muistaa, että yhden epäonnistumisen lisäksi matkan varrella on lukemattomia onnistumisia. Näistä onnistumisista kuitenkin uutisoidaan verrattaen harvemmin kuin niistä epäonnistumisista, sillä kaikkihan tiedämme, että negatiiviset uutiset myyvät huomattavasti positiivisia paremmin.

Lastensuojelun negatiiviselle leimalle on olemassa kuitenkin ihan järkevä selitys. Lastensuojelun asema palvelujärjestelmässä on viimesijainen, kuten myös edelleen huostaanotto on tukitoimien keinoista viimesijaisin niille lapsille ja perheille, joissa on noussut esiin kysymyksiä huolenpidon ja turvan saralla. Lastensuojelu onkin yksi niistä harvoista instansseista, joilla on oikeus ja velvollisuus puuttua perheiden yksityisyyteen. Tätä korostaa vielä se, että lastensuojelulla on mahdollisuus käyttää tuen ja auttamisen lisäksi erittäin vahvaa niin viranomais- mutta myös ammatillista valtaa. Tämä kyseessä oleva sosiaalialan työkenttä on erittäin haastava myös siksi, että usein asiakkaana olevien lasten ja perheiden ongelmat ovat erittäin monisyisiä ja toisiinsa kietoutuneita.

Lastensuojelun toiminnan hyvänä ohjenuorana voi pitää sellaista puuttumisen tapaa, jonka avulla lapsen hyvinvointi paranee niin fyysisesti, psyykkisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti kuin myös taloudellisestikin, kuin, että ei olisi puututtu ollenkaan. Sekin täytyy muistaa, että puuttua voi monella eri tavalla, ja tärkeintä onkin puuttua perheen yksityisyyteen hienovaraisesti ja luotettavasti. Lapsen edun kannalta tärkeintä on olla avoimesti ja avarakatseisesti läsnä ja tavoitettavissa. (Heino 2014, 286-288.)

5 VANHEMMUUS

5.1 Vanhemmuuden haasteet ja niiden tukeminen

Perhe, lähipiiri, turvaverkosto, ne kaikki ovat asioita, jotka ovat elintärkeitä pienelle lapselle. Kun perheeseen syntyy lapsi, kahdesta ihmisestä tulee vanhempia. Aina nämä kaksi ihmistä eivät kuitenkaan asu yhdessä, eli kyseessä ei silloin ole ydinperhe. Perheitä on nykyään todella monia erilaisia, mutta kaikki niistä voivat olla yhtä hyviä. Vanhempana oleminen on etuoikeus, josta on lupa olla ylpeä ja iloinen, mutta myös ärtynyt ja väsynyt. Monet vanhemmat tarvitsevat jossain elämän vaiheessa tukea vanhemmuuteensa, eikä se ole aihe, jota pitäisi hävetä. On oikein myöntää tarvitsevansa apua ja rohkeutta pyytää sitä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Vanhempainnetti, viitattu 15.2.2017.)

Suomessa keskimääräisesti lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi ovat parantuneet, mutta siitä huolimatta osalla lapsista ja nuorista menee entistä huonommin, mistä kertoo kohonnut huostaanottojen määrä. Lasten ja nuorten hyvinvointi tai pahoinvointi on suoraan yhteydessä vanhemmuuden haasteisiin, joita sosiaalialan ammattilaisten pitäisi enenevässä määrin pyrkiä ennaltaehkäisemään ja poistamaan. Suurimmat haasteet, joita vanhemmat itse kokevat ovat; taloudellinen selviytyminen, parisuhteen tilanne, maltin menettäminen riitatilanteissa sekä riittämättömyyden tunne vanhempana. Varhainen puuttuminen ja huolen tunnistaminen ovat tärkeimpiä tekijöitä perheiden tukemisen ja ongelmien ehkäisyn kannalta.

Onneksemme kansallinen sosiaali- ja terveyspolitiikka on suunnannut kehittämissä linjansa juuri siihen tärkeimpään, eli ennaltaehkäisevään työhön. Kun ennaltaehkäisevä työ päästään aloittamaan tarpeeksi varhaisessa vaiheessa, se lisää vanhemman ja perheen omaa toimintakykyä sekä itsenäisiä taitoja selvitä elämässä. (Halme & Perälä 2014, 216-220.)

5.2 Perhesuhteet ennen ja nyt

On sanomattakin selvää, että perhesuhteet sekä perheiden keskinäiset välit ja vapaa-ajan aktiviteetit ovat muuttuneet menneiden vuosikymmenten saatossa hurjasti. Alati teknologisoituva maailma on tuonut ruokapöytiimme ja viikonloppuihimme äylaitteita, jotka ovat kuin naulittuina käsiimme ja jotka omalta osaltaan muuttavat melkoisesti kasvokkain tapahtuvaa kommunikointia. Selvästi suurin syy tähän muutokseen on ollut tietokoneet ja internet. Tietokoneen omistavien lapsiperheiden määrä onkin yli kolminkertaistunut 20 vuodessa. Myös alati lisääntyvät pelikonsolien sekä kaapeli- ja satelliittikanavien määrät vaikuttavat omalta osaltaan vapaa-ajan viettoon Suomessa. (Ylikännö 2014, 142.)

Nykyisen kaltaisessa urakeskeisessä ja teollistuneessa yhteiskunnassamme perhesuhteisiin vaikuttaa myös kasvatustieteen menetelmien muuttuminen viime vuosikymmenten aikana. Etenkin kaupungeista on jo miltei kokonaan kadonnut ainakin paljolti maaseuduilla vallinnut ”koko kylä kasvattaa” -mentaliteetti. Tämä näkyy myös siinä, että turvattomuutta ja yksinäisyyttä koetaan enemmän kaupungeissa kuin haja-asutusalueilla. (Karvonen 2014, 122.)

Perhesuhteet ja etenkin lapsiperheiden elämä Suomessa on paljolti kytköksissä vanhempien työelämään. Suomalaiset vanhemmat tekevätkin ahkerasti töitä; vuonna 2012 tehdyn tutkimuksen mukaan jopa 76 prosenttia 20-59 vuotiaista äideistä ja 91 prosenttia isistä oli työelämässä (Salmi & Lammi-Taskula 2014, 31). Työviikon aloittaa usein maanantai päivä, kun taas viikonloppuisin pyritään viettämään aikaa perheiden kesken tai sitten hoitamaan viikon aikana jääneet kotityöt kuten siivoukset ja kaupassa käynnit. Tämän hetkisessä elämässämme siis vanhempien työ ja lasten koulu sanelevat paljolti elämämme kulkua. (Ylikännö 2014, 136-147.)

6 VALVOTTUJEN JA TUETTUJEN TAPAAMISTEN JÄRJESTÄMINEN

6.1 Tutkimuksen tulokset

Opinnäytetyöni perusideana oli luoda kaikkien saatavilla oleva yksinkertainen ja selvä ohjelehtinen, josta löytyy kaikki tarvittavat vinkit, neuvot ja faktat liittyen valvottujen tapaamisten ja tuettujen tapaamisten järjestämiseen. Kuten aiemmin sanottu, luomani tietopaketti sekä ohjelehtinen ovat vapaasti kaikkien halukkaiden käytettävissä, kuitenkin osoitettu erityisesti yksityisille sosiaalialan yrityksille sekä virkasuhteessa oleville kunnan työntekijöille, joiden vastuulla on ko. palvelun tuottaminen.

Opinnäytetyöni kannalta oli ensiarvoisen tärkeää, että sain luotua haastateltavan ja itseni välille mielekkään keskustelun valitsemistani teemoista. (Eskola 2007, 33.) Kaikki suorittamani haastattelut kestivät noin 20-25 minuuttia. Kaikkien haastateltavien kanssa saimme käytyä läpi kaikki valitsemani teemat, joskaan ei aina samassa järjestyksessä, vaan keskustelun kulkua mukaillen ohjasin tilannetta aina niihin teemoihin käsin, joita emme olleet vielä käsitelleet. Tällaisessa teema-haastattelussa mielestäni yksi suurimmista haasteista oli se, ettei haastattelua suorittaessa lähtenyt innostuessaan liikaa sivuraiteille, vaan minulla haastattelijana oli velvollisuus pitää haastattelun kulku oikealla reitillä.

Sen jälkeen, kun kaikki haastattelut oli suoritettu, minulla oli käsissäni useita sivuja sisältävä laaja ja moniaineksinen litteroitu tekstimassa. Huomasin kuitenkin jo varhaisessa vaiheessa, että aiemmin hakemani teoriaan perustuva tieto sekä haastatteluista saamani tieto, kävelivät sujuvasti käsi kädessä, kuten laadullisissa tutkimuksissa usein on tapana. (Ruusu vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 11-13.)

Haastatteluista saamani tutkimusmateriaalin litteroin sekä teemoittelin huolellisesti, jotta minulla olisi helpompi analysoida materiaalia. Kokoamalla tutkimusmateriaalille esitin muutamia avoimia ja analyttisiä kysymyksiä, jotta saisin materiaalistani kaiken relevantin tiedon esille. Miten luodaan onnistunut valvottu tai tuettu tapaaminen? Mitä tekijöitä tapaamisten onnistuminen edellyttää sekä mitkä

tekijät vaikeuttavat tapaamisten onnistumista? Miten valvojan rooli vaikuttaa tapaamisten kulkuun? (Ruusu vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 16.)

Näistä edellä mainituista analyttisistä kysymyksistä tehtyjen havaintojen perusteella voin todeta, että kaikissa tekemissäni haastatteluissa vastauksista löytyi melko paljon yhtäläisyyksiä. Avoimuus, ennakkoluulottomuus, puolueettomuus, luottamus sekä aidosti läsnä oleminen olivat tärkeimpiä tekijöitä onnistuneen tapaamisen luomiselle. Selkeä ja saumaton yhteistyö kaikkien osapuolten kanssa sekä viihtyisä ja ikätasolle sopivia viihdykkeitä tarjoava kodinomainen ympäristö koettiin myös erittäin tärkeiksi onnistumiseen vaikuttaviksi tekijöiksi lähes jokaisessa haastattelussa. Tutkimustuloksia analysoidessani oikeastaan vasta sisäistin sen, kuinka merkityksellinen rooli valvojalla on tapaamisten onnistumisen kannalta. Ammatillaiset joita haastattelin, kertoivat myös sen, kuinka tärkeää valvojan osoittama tuki ja turva on niin lapsille ja nuorille, mutta myös tapaajille.

Tekemissäni teemahaastatteluissa valvojina toimineet ammatillaiset kertoivat myös monia erilaisia haasteita ja ongelmia, joita olivat kohdanneet valvottuja ja tuettuja tapaamisia järjestäessään. Kaksi haastetta nousi kuitenkin muita useammin esille. Suurimpana haasteena oli alati lisääntyvä matkapuhelin käyttö, joka vie huomion pois lapsesta sekä hänen tarpeistaan. Toisena suurimpana haasteena esille nousi vanhemman päihtymystila tai vanhemman kyvyttömyys toimia ennalta sovitulla tavalla. Kaikissa yhteistyöpaikoissani oli käytössä nollatoleranssi, joten vanhemman ollessa päihtynyt, jouduttiin tapaaminen perumaan kokonaan.

Ohjelehtiseen kokosin siis kattavasti tietoja painetuista ja painamattomista lähteistä, mutta, saadakseni mukaan myös kokemuksellisen ja käytännöllisen näkökannan, oli ensiarvoisen tärkeää saada materiaalia ja tietoja myös yhteistyökumppaneiltani, jotka ovat ko. palvelua tuottaneet Suomessa jo vuosien ajan. Yhteistyökumppaneideni toiveesta sekä oman harkintani perusteella, kaikki yksiköt esiintyvät opinnäytetyössäni nimettöminä. Seuraavaksi tähän loppuun kokoan vielä muutamia sitaatteja suorittamistani haastatteluista, joista käy hyvin ilmi tärkeimmät vinkit ja neuvot siihen, kuinka järjestää ennen kaikkea onnistunut valvottu tai tuettu tapaaminen.

”Valvojan roolissa oleva työntekijä kohtaa asiakkaan aidosti, avoimesti ja ennakkoluulottomasti, aivan kuten kenet tahansa ihmisen.”

”Valvoja ei anna asiakkaiden menneisyyden määrittää heitä ihmisinä, vaan pyrkii siinä hetkessä tekemään kaikkensa, jotta tapaaminen olisi onnistunut.”

”Valvoja on aidosti läsnä ja tavoitettavissa sekä uskaltaa puuttua ja ohjata asiakkaita. Valvoja osaa olla myös hienovarainen sekä neuvoa ja tilanteessa kaikkia kunnioittavasti.”

”Valvoja tutkii koko ajan yleistä ilmapiiriä sekä vuorovaikutusta, jotta etenkin lapsi kokisi olonsa turvalliseksi ja ympäristön luotettavaksi.”

Onnistuneen sosiaalityön peruselementtejä ovat eettinen ja asiakasta arvostava työskentelytapa. Onnistunut sosiaalityö vaatii myös sen, että työntekijä ymmärtää kuinka yhteiskunnalliset, kulttuuriset, poliittis-hallinnolliset sekä taloudelliset tekijät vaikuttavat kohtaamiseen. Valvottujen ja tuettujen tapaamisten tarve on Suomessa, mutta myös muualla Euroopassa alati kasvava ja edellyttääkin tulevaisuudessa palvelujen saatavuuden varmistamiseksi lisää ammattitaitoisia toimijoita.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni muodostuminen on ollut pitkä prosessi, joka on lähtenyt liikkeelle ideointi-vaiheesta jo kesällä 2016. Aihetta kypsytelin mielessäni noin puoli vuotta, kunnes vuoden 2016-2017 vaihteessa päätin, että tämä on se aihe, jota tulen seuraavan vuoden ajan työstämään. Prosessi on kaiken kaikkiaan ollut haastava, mielenkiintoinen, turhauttava ja innostava, eli kaikkea mahdollista laadasta laitaan.

Vaikka aihe on minua kovasti kiinnostanut koko prosessin ajan, niin opinnäytetyön tekemisen sulauttaminen arkeen, jossa olen täysipäiväisesti myös opiskelija, työntekijä, äiti, vaimo, omaishoitaja ja paljon muuta, on ajoittain ollut hyvin haastavaa. Useita kertoja kuluneen vuoden aikana onkin tuntunut, että vuorokaudessa on auttamatta ihan liian vähän tunteja ja ihan liian paljon tekemistä.

Kaikista näistä sekavista tunteista huolimatta, tällä hetkellä päällimmäisinä tunteina ovat kiitollisuus, helpottuneisuus sekä ennen kaikkea ylpeys omaa työtä kohtaan ja sitä, että kaiken muun elämän rinnalla olen vihdoinkin ja viimein onnistunut saamaan päätökseen tämän työn, joka on ollut ehdottomasti yksi elämäni suurimmista saavutuksista. Muutamia haastavimpia vaiheita mainitakseni; tarpeeksi kattava tiedonhaku, yhteistyökumppaneiden saaminen sekä oman itsensä eteenpäin potkiminen.

Ajoittain tämä tuntui niin suurelta työmaalta, että tuntui helpommalta vain unohtaa koko asia. Kuitenkin vanha sananlaskukin sanoo; sen minkä taakseen jättää sen edestään löytää. Kun sitten onnistuin saamaan yhteistyökumppanit kokoon, näin jälleen tunnelin päässä valoa ja sain uuden innon kirjoitukseen, joka onneksi johti minut tähän; valmiin työn äärelle.

Opinnäytetyöni tekemisen ohella olen tehnyt oman alan töitä erilaisissa paikoissa, joten koen, että kuluvan vuoden aikana olen kasvanut ihmisenä niin yleisesti, mutta myös ammatillisessa mielessä. Myös haastattelujen suorittaminen yhteistyökumppaneille, sekä näiden yhteistyökumppaneiden kanssa käydyt säh-

köpostikeskustelut, ovat olleet tietenkin suurena apuna ja tukena tämän työn loppuun saattamisessa. Alati lisääntyvät asiakasmäärät ja pienet resurssit hidastivat myös omalta osaltaan opinnäytetyöni materiaalin kokoamista, koska etenkin yksityisillä yrityksillä oli melko kiireiset aikataulut, joten niihin haastattelun mahdollistaminen vaati ajoittain hieman enemmän järjestelyjä.

Opinnäytetyöprosessi on siis kaiken kaikkiaan ollut huomattavasti laajempi ja vaativampi kuin alun perin kuvittelin. Perusteellinen pohjatyö, loppumaton palo aihetta kohtaan sekä riittävä määrä aikaa ovat mielestäni tärkeimmät vinkit aloittelevalle tutkijalle. Voin myös todeta, että olen käyttänyt kaikkia neljän opiskeluvuoteni aikana opittuja taitoja tämän tuotoksen kokoamiseen, jotta työstä tulisi laadukas, luotettava ja käyttökelpoinen.

Prosessina opinnäytetyön tekeminen on mielestäni tärkeää ja se osaltaan myös siivittää opiskelijaa kohti työelämää. Loppuun voin vielä todeta, että valmis lopputulos on mielestäni ajankohtainen ja relevantti ja uskon, että se löytää oman paikkansa yhtenä työkaluna sosiaalialalla.

LÄHTEET

Amnesty International, Ihmisoikeuksien julistus. Viitattu 14.2.2017.
<<https://www.amnesty.fi/tyomme/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>>

Hannele Forsberg & Tarja Pösö, Valvottujen tapaamisten näyttämö teoksessa Riitta Jallinoja (toim.), Vieras perheessä, 2009, Juvenes Print Oy, Tampere

Jari Eskola, 6-8? (Teema)haastattelututkimuksen toteuttamisesta teoksessa Leena Viinamäki, Erkki Saari (toim.), 2007, Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki

Jari Eskola ja Jaana Vastamäki, Teemahaastattelu: opit ja opetukset teoksessa Juhani Aaltola, Raine Valli (toim.), 2001, Ikkunoita tutkimusmetodeihin I, PS-Kustannus, Jyväskylä

Jari Eskola ja Juha Suoranta, 1998, Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Vastapaino, Tampere

Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander ja Matti Hyvärinen, 2010, Haastattelun analyysi, Vastapaino, Tampere

Juha T. Hakala, Menetelmällisiä koetuksia teoksessa Juhani Aaltola, Raine Valli (toim.), 2001, Ikkunoita tutkimusmetodeihin I, PS-kustannus, Jyväskylä

Litterointilinkki, Yleisiä ohjeita. Viitattu 4.10.2017.

<<https://litterointilinkki.wordpress.com/yleisia-ohjeita/>>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Vanhempainnetti, Vanhemmuus ja kasvatus. Viitattu 15.2.2017.

<http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/>

Minna Salmi & Johanna Lammi-Taskula, Lapsiperheiden vanhemmat työelämässä teoksessa Johanna Lammi-Taskula & Sakari Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi 2014, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

Minna Ylikännö, Lapsiperheiden lauantait ennen ja nyt teoksessa Johanna Lammi-Taskula & Sakari Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi 2014, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

Nina Halme & Marja-Leena Perälä, Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti teoksessa Johanna Lammi-Taskula & Sakari Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi 2014, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

Sakari Karvonen, Lapsiperheet maalla ja kaupungissa teoksessa Johanna Lammi-Taskula & Sakari Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi 2014, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301

Tarja Heino, Lastensuojelun pirullinen tehtävä teoksessa Johanna Lammi-Taskula & Sakari Karvonen (toim.), Lapsiperheiden hyvinvointi 2014, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos, Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 13.2.2017. <<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lapsen-asema-erotilanteessa/valvotut-tapaamiset>>

Unicef, Lapsen oikeudet, Mikä on lapsen oikeuksien sopimus?. Viitattu 14.2.2017.

<<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus/>>

Valtiosopimukset 63/1999, Euroopan ihmisoikeussopimus. Viitattu 14.2.2017. <<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063#idp16672>>

LIITTEET

Liite 1. Haastatteluni pääteemat

Liite 2. Ohjelehtinen valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämiseen

Liite 1. Haastatteluni pääteemat

- Millainen on onnistunut valvottu tai tuettu tapaaminen?
- Koetko, että tapaamispaikan viihtyvyys vaikuttaa tapaamisen onnistumiseen yleisesti?
- Koetko, että oma koulutuksesi on valvojan roolin kannalta merkityksellinen vai olisiko jokin muu koulutus mielestäsi parempi/hyödyllisempi?
- Millä keinoin varmistetaan kaikkia osapuolia (vanhemmat ja lapsi) kunnioittava valvottu tai tuettu tapaaminen?
- Millaisilla keinoilla valvoja pyrkii turvaamaan lapsen edun toteutumisen tapaamisten aikana?
- Millaiset asiat luovat suurimpia haasteita tapaamisten onnistumiseen?
- Miten erilaiset haasteet vanhemmuudessa ja nykyaikaisissa perhesuhteissa vaikuttavat tapaamisten järjestämiseen?
- Jos saisit itse kertoa tärkeimmän neuvon/vinkin onnistuneen valvotun tai tuetun tapaamisen järjestämiseen, niin mikä se olisi?

Liite 2. Ohjeellinen valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestämiseen

Suuret kiitokset kaikille tutkimukseen osallistuneille yhteistyökumppaneille sekä Lapin Ammattikorkeakoululle.

Opinnäytetyö

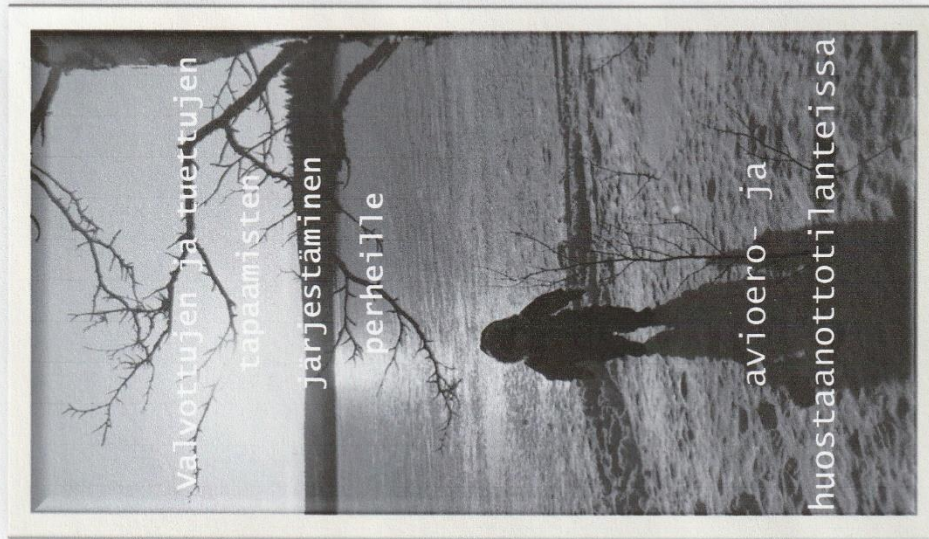
Hietala Heidi

Lapin Ammattikorkeakoulu

Sosiaaliala

Sosionomi

2017

Vinkkejä ja neuvoja valvottujen ja tuettujen
tapaamisten järjestämisestä varten

Valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäminen on monien eri tekijöiden summa.

Kaikkia asioita ei voi kukaan ammattilainen ennustaa, mutta seuraavilla keinoilla tapaamisiin on hyvä valmistautua:

- Ympäristön tulisi olla kodinomainen, rauhallinen ja turvallinen
- Ympäristön tulisi sisältää kaikkien tapaamisiin osallistuvien lasten ja nuorten ikätasolle sopivaa viihdykettä niin sisällä kuin myös ulkona
- Arjen toimintojen tarjoaminen myös aikuisille kuten mahdollisuus ruoanlaittoon ja kahvinkeittoon
- Pyrkikää ottamaan yhteiseksi linjaksi puhelimen käytön vähentäminen → enemmän aitoa kohtaamista ilman välisiä

Onnistuneen tapaamisen järjestämisessä valvojan rooli on erittäin merkityksellinen ja tärkeä. Valvojan tulisi muistaa muutamia tärkeitä neuvoja omaan toimintaansa:

- Ole luotettava, avoin, puolueeton, helposti lähestyttävä ja mikä tärkeintä aidosti tilanteessa läsnä
- Pyri tutustumaan kaikkiin osapuoliin ennen tapaamisten aloittamista
- Käy tapaamisen säännöt ja ennalta sovitut ohjeet läpi ennen jokaisen tapaamisen aloittamista
- Puutu rohkeasti
- Neuvo kunnioittavasti

Selkeä ja saumaton yhteistyö kaikkien osapuolten kesken, kodinomainen ja turvallinen ympäristö sekä helposti lähestyttävä ja luotettava valvoja ovat tärkeimmät tekijät järjestettäessä onnistunutta valvottua tai tuettua tapaamista!